

DIURNALU GLUMETIU SOCIALE-POLITICU-TOCU.

Fô'a acê'sta va esi de două ori pe luna, pone la regulare; éra de aici in colo o data pe septemana, cu sî pone acilea; Marti sér'a. — Prenumeratiunile se primescu in tôte dilite.

Pretinlu pentru Ostrungur'a: pre anu 6 fl. pre $\frac{1}{2}$ de anu 3 fl. pre unu trilanu 1 fl. 50 cr. éra pentru strainetate: pre anu 8 fl. pre $\frac{1}{2}$ de anu 4 fl. pre unu trilanu 2 fl. in v. a.

Tôte siotdieniele si banii de premmertime sunt de a se tramite la Redactiunea diurnalului:
Aradu, strat'a Teleki-ana, nrulu 27.

Insertiunile se primescu cu 7 cr. de linia, si 30 cr. tacse timbrale.
Unu esemplariu costa 15 cr. si se pôte capetá in librari'a lui M. Klein jun. d'in Aradu.

Intrebarea lui Ristici.

*Ce are armat'a romana de gându
Cu armele 'n mâna candu pléca luptandu
In contr'a Vidinului celui intaritu?
Cà-cî asî'a cu mintea eu nu o cuprindu!*

Respunsulu lui Cogalnicénu.

*Tu boulu lui Isusu, cu còrne-ascutite,
Ludaia ne cópta si serbu fore minte,
L'a ta intrebare atà'a de pròsta
Ti respundu: cà-armat'a cea brava a nòstra
Se lupta la Vidinu cu-acel'a propusu,
Ce-lu scie Europ'a de diosu pone susu,
Ce-lu sciu rosiorii, curcanii eroi; —
Deci nu-e trebuintia, sà-lu mai sciti si voi!*

3-p'a.

A. si B.

A. Óre cum de nu illuminara fratii nostri unguni audîndu, cà **Miletici** (dupa „Ellenör” magiarofagulu) e judecatu la inchisóre de 5 ani?

B. D'apoi siguru vreu sà economiseze in lumini, cà-cî li voru trebui sà le dea adi-mane de pomén'a fratiloru loru turci, pe cari li omóra fòmea si frigulu celu crancenu, a-poi serbii cei eroici.

A. Seii cum s'ar potea impedecá inaintarea ne'ntre-rupta a rusiloru spre Constantinopolea?

B. Póte asiè, déca ar comandá ungunii vre-o două bataliòne de honvedi in calea loru, atunci credu cà **s'ar impedecá rusii in ei.**

(D.)

Negru pe albu.

Acum, candu bravurele romaniloru ni-au implutu animele de bucuria si fala nationale, vine nemilós'a mórte, sà ne mai si amarésca, luandu d'intre noi in 7¹⁹ Ianuaru, a. c. pre **mum'a Grachiloru romani**, pre femeia plina de caritate si virtuti, pre matrón'a pururi'a binefacatória: **Catarin'a de Mocionii**, nascuta **Mocionii de Foeni**.

— Ba nu; déca viéti'a este temporaria, a-poi sufletulu ei curatu, nobile si generosu in celu mai potrivit tempu se inaltia la Domnulu: **a-laturi** cu aventulu marirei nòstre nationali!.....

Anecdota.

Tiegan'a merge plangendu la pop'a. Domnedieu te alduiesca pàrrinte! — Sà traiesci! — I dice pop'a, — ce veste ni aduci?

— Oh pàrrinte, sàrrutu-ti pitiórrele si manile, a murrutu **Ciucorami**, celu dragu de june; ti-errá mai marre drragulu candu 'lu vedeai cu nàdrraggiu cei vineti, cu cisme cu pinteni, cu caciula cu ciucuru, cu cosiocu anglusiescu, cu pip'a cea cu tieva lunga, a-poi inca calarre pe calulu celu surru: dne, dne, ce mai june! . . .

— Si a muritu?

— Murrutu! pàrrinte a-buna séma.

— D'a-poi avut'a elu atâtea nimicuri câte mille iasirasí tu?

— Ba, pàrrinte; forra avea de gandu sà le ia!..

Viéi'a calugarésca.

ori

Tabul'a négra sî chart'a rosîa.

— Comedia originala in 3 acte, —

de **MARCU TULIU CICERONE.**(Inscenata in **Orbi'a-mare**, la anul Domnului 1877.)

Persónele:

H. Procopio, calugáru sî mare logofetu.*Mme Monpensier de Cucuta*, amic'a intima a lui Procopio.*Zenobi'a Cojila*,
Tom'a Ciupérca, } moftologi sî camerarii lui Procopio.*Pluto*, Domnulu infernului.*Ionélyi*, archipastore.*Croitore*, doctor angelicus — archipastore in spe.*Lawrentie*, doctor romanus — archipastore in spe.*M. Caiaffa*, doctor utriusque *) — logofetu sî archipas-
tore in spe.*Bab'a Doc'a*, Dómn'a destinului.*Bab'a Hérc'a*,*Bab'a Dur'a*,*Bab'a Cãrliguti'a*, } ursitórie, servole Babii Doc'a.*Minerv'a*,*Dian'a*,*Vest'a*,*Venus*,*Amoru*,*Hymen*,*Themis*, } dîne sî diei.

Actulu I.

(Scen'a reprezenta unu edificiu grandiosu cu unu etagiu; sub etagiu o odaia elegantu arangiata; in lãintrulu odaiei — in steng'a unu pulpitu obdusu in negru; pe pulpitu sta o santa Biblia deschisa; spro ferestrele de cãtra strada un'a mészã fina, pe mészã unu clopotielu de argintu; — in steng'a odaiei duóe ferestre spre o gradina plina cu flori.)

Scen'a 1.

H. Procopio sî Ciupérca.

Procopio: (Se pune cu cotele pe mészã, tustesce nitielu sî a-poi pare a meditã; dupa un'a pausa scurta tresare, se scóla dupe scaunu, sî incepe a se preamblá confusu in odaia.) Sum singuru! — ah, ce idea! — nemica nu mi-conturba liniscea, decãtu singuru sî numai vigilantia de nópte cu buciunurele lor monotóne. (Se aude buciunulu sunandu.) Asiá! Asiá! — inca un'a-data, scumpulu meu amicu nopturnu! — Cãtu sum de neferice: — sî acést'a nefericire se maresce d'in di in di!? — Oh! de ce nu sum unu verme, ce precipitatu intre spelunci, pica in abisu.... dóra chiaru pe cadavrulu unui omu nefericitu, — pica a-colo, unde adeca i-se tinde mai multa oca-si-une, spe a pasce osamintele fiintieloru lovite de arcu-ulu tiranu alu sortii.... au de ce nu sum ma chiar o hiena, ce percurge nóptea dieci de mile singuru sî numai in scopulu, spre a musiná cadavrele espuse spre etern'a odihna?! — Oh! pentru ce nu sum?! — — — — cãci neci vermelui, neci hienei, nu li se imputa peccatulu, ma chiaru neci conscientia nu îi mustréza, ci remanu nepesatórie sî scheptice precum facia de dreptu sî sublimitate, asiá sî facia de peccatu sî abominabilitate... Io — care in tóta viéti'a mea, am iubitu cu ardóre scump'a mea natiune..... oh!

(pune mân'a pe frunte) unu ce — unu fantomu mi-conturba reflexsiunea libera — crerii..... me face sã tremuru de frica — — — — (se pune pe scaunu.) Sî óre ce sã semnalezã acést'a alterare, ce cuprinse corpulu sî sufletulu meu?! (merge la scriiniu, lu descuia, sî scóte d'in trensulu o charta, pe care o frundiãresce.) Da; — acés-t'a charta rosia am creditu-o dela fia-iertatu parintele meu..... care erã dealtu-mintrelea unu omu de spiritu, inse fórtẽ reutatosu; sî io — nefericitul — mi-am insusitu totu-si natur'a sî moravurele sele!? — (Citese cu voce inalta.) „Adeverulu, *) cã tóte pentru bani, sî banii pentru tóte, — este aprobatu, sî pr'in urmare, necontestaveru; — nisúesca deci fia-care omu in a-colo, spre a si-acuirã cãtu mai multi buni, inse fara considerãre la medilócele acuiratórie; pentrucã nu medilócele sanctionéza (?) scopulu; ci scopulu sanctionéza (?) medilócele. — Pr'in deductiune filosofica resulta deci — cã: a desavué interesele altoru ómení, — a nemici sî a calcã in petióre tóte acele, ce se numescu: dreptate santa, — nu e peccatu; ci lucru nobilu sî frumosu!“ — Sormane parinte! sî io te-credeãm, fara de a scí, cã acést'a credintia va fi pentru mine mai tardiu veninulu omoritoriu.... va fi usi'a, pr'in care am sã parasescu statulu fericirei mele sufletesci!... (Usi'a se deschide, Ciupérca intra.)

Ciupérca: — Slug'a aplecata, Mari'a-Ta! Me rogu cu aplecatiune, — o dómna, care numai decãtu a sositu, dorese a fi introdusa la Mari'a-Ta, sî a-nume, la momentu — —

Procopio: (Tresare voiosu sprintenelu — ca sî unu iepurelu; cãtra Ciupérca.) O dómna — dorese a fi introdusa la mine in tempu de nópte? — — Si cãte óre sunt? —

Ciupérca: — *Diümetate la verde*, Mari'a Ta.

Procopio: — Cum? Diümetate la verde? — Cum vorbesci tu sclintite? — Ce va sã díca diümetate la verde? —

Ciupérca: — Aceea, Mari'a Ta, cã aretatoriuulu orologiuulu d'in chili'a nóstra este acuma chiaru in mediloculu duoru cifre; spre care se suie este verde

Procopio: (Iritatu.) Mare prostu esci tu, Ciupérca! — Sî chiaru pentru aceea te tienu in servitiulu meu; — fa-te, cã nu vedi tóte acele, ce vedi la mine sî in giurulu meu; sî a-poi poti siguru contã pe bunavointia sî caritatea mea!.... Sî acum spune-mi, cã cum se chiama dómna aceea, ce voiesce a i-se acordã audientia, de unde vine, sî ce voiesce dela mine? — Mergi sî intréba!.....

Ciupérca: — Me rogu la Mari'a Ta cu aplecare, dómna, care dorese sã vorbésca cu Mari'a Ta, nu voiesce sã te numésca mie; totu ce sciu este, cã e o dómna inca destulu de tenera..... sî fórtẽ frumósa — — —

Procopio: (A parte.) Tenera sî frumósa!? — (cãtra Ciupérca.) Spune déra dómnei, sã intre numai decãtu; mai 'nainte de a intrã inse, fá-o atenta la tabul'a négra.... sî i-esplica evidentaminte insemnele sî insemnatatea acelei'a! —

Ciupérca: — Voiu implení ordinulu cu acuratétia, Mari'a Ta. (Pléca sî ésa.) Me inchinu cu plecatiune! —

(Se va urmã.)

*) generis? Red.

*) Acestu pasagiu esista intru adeveru. Autorulu.

Ciocanu Gavrița,

— in birtu la néic'a Mariuția. —

Măi Cardabosiu, bagă-me 'n cimpoiulu teu, imfla-te, sî-mi dî ce-va, nu sîdea a-colo dupa cuptoriu in sedar, ca ablegatii nostri in dieta. Scôla-te de a-colea, vina ici lunga mine, ia-ti cimpoiula subsuôra, pune duroiulu pe umeru, prinde carab'a 'ntre degete, imfla-te câtu poti mai tare, sî dî pe cumu voiu cantă eu. Ai grige:

Câte vâi, câte isvóre,
Câte ape curgătorie,
Fă-le Dômnne vinu, vinarsu;
Êr' pre mine fă me-o mare,
Să le 'nghitu d'intr'o suflare,
Ca să uitu de-alu meu necasu!

Lumea sî-asî-a pusu pe mine
Ferulu seu celu de rusîne;
Că-su cârtiesiu sî că-su betfu; —
Fia-i dera voi'a draga,
Fia d'er' ca 'n lumea 'ntreaga
Celu mai betiu eu să fiu!

Ce-mi pasa mie de lume
Sî de-acelea ce ea spune,
Cu-acelea n'oiu traî eu; —
Ada-mi hoi neica Mariuția
Unu ciocanu de rachiuita! — —
Di! măi Cardabosîulu meu!

Asî! a-poi asî voi eu să vedu, că poté m'a sî pre mine scôte de a-cî d'in birtu parulu celu de pasula de Doiboidi, pe cum a scosu elu d'in pita pe mai multi diregatori de romanu acum'a nu de multu. Ei, mancu-i firea, ce ti-l'asî omeni, de-ar venî la mine pe omenia, mai altcum, de câtu a fostu elu omenitu pentru miutiele cele piscate.

Eu de dragu n'asî scî ce să facu cu elu. Asî fi in stare să-lu bagu chiaru sî 'n cimpoiulu lui Cardabosiu, a-poi l'asî pune pe teligrafu sî l'asî tramite pone a-fore d'in lume, că eu nu-lu mai potu vedè a-ici de dragu.

Aoleo dômnne, grele vremuri amu ajunsu, câtu trasi-impinsî toti facu batjocura din noi, câtu jidovi sî câte corciturî toti sunt partiniti in tiér'a acést'a, numai noi romanii, nu, sî de-o suta de ori — nu! Dér' pone candu ôre?!

Eh, dar' ce me plangu eu acum'a, candu e vorba de glumitu?!

Imfla-te, măi Cardabosiu sî-mi dî o doina romanésca, care să resune pone la a sieptelea venetia a ceriului, ca toti arhangeli să scia, că Ciocanu Gavrița se petrece in birtu la néic'a Mariuția.

Hoi néica Mariuția! mai ada-mi câte-unu ciocanu de rachiui!

Ei, ce asî mai jocă acum'a batut'a, d'er' nu ceea a turciloru

Eu nu sciu, că nu se gandesco sî baciulu „Gur'a-Satului“ să ni faca sî nóa unu balu de acel'a

Cardabosiu ni-ar dîce in cinste, a-poi jucausiu asî fi eu, baciú Tand'a, baciú Mand'a, sî muierele loru néic'a Trénc'a sî Flénc'a. Sî asî nu cunoseu inca necî pe unulu in cinstit'a lui facîe, baremi atunci asî avé privilegiu de-a-i cunósce.

Ei binc-ar fi, a-poi sî pe néic'a Mariuția asî luá-o la jocu.

Vedeti, fratii nosti d'in Romani'a ce balu frumosu au facutu la Plevn'a, la Rahov'a, la Griviti'a, la Lom-Palanca sî intr'alte locuri, sî in tôte aceste baluri au aretatu, cu ce focu sî insuflitire sciu ei jocă pre turci.

Ore noi de a-icea candu vomu face unu balu de acest'a? Că vedu că ungurii totu ne imbia sî adi sî mane.

Aoleo Domne, ce ti-i-asî mai jocă.

Imfla-te! măi Cardabosiu!!

Invetiati nemtiesce!

— Imitatiune. —

A fostu-nu chiaru de multu tare —
 Trei negustori d' animale,
 Animale fore córne
 Care scurma candu li fόμε,
 Ei erau d'in acca tiéra
 Ce-i dîcu patri'a magiara,
 Sî erau magiari a-nume,
 Nobili toti cu falnicu nume. —
 Odinaóra sî-aduna
 De grasuleni turma buna
 Sî se ducu negustoresce
 Pune trecu de Bud'a-pesce.
 Unulu d'in ei, mai desceptu,
 Li dà statulu intieptu:
 „Sà mèrga 'n tiér'a nemtiésca
 Cu porci sà negustorésca!“
 In scurtu tempu se punu pe cale
 Toti trei, cu turm'a cea mare;
 Mergu, cantandu de-a dorului
 Spre satu 'mperatului.
 In Beciu fore de necasu
 Ajungu Marti'a la amédi,
 Sî in tempulu celu mai scurtu
 Tóta turm'a au vindutu
 Vediendu-se cu profitu
 O pofta li s'a ivitu:
 Sà manance-unu prandiu domnescu
 In acestu orasiu nemtiescu.
 Ar' intrá, dér' nu sciú unde;
 S'ar lasá, fόμε-ai petrunde;
 Ar' intrebá, dar nemtiesce
 Nu sciú, decátu unguresce.
 Deci ce facu? Se punu pe gandu,
 Candu Pist'a dice ridiendu:
 Eu sciú unde vomu mancá,
 Sà vedu, ghiciti careva?
 A-poi cu man'a li aréta
 Spre o casa colorata
 Unde se vedu 2 blide
 Pe usia intiepenite;
 Sî respica: Jankó te!
 Intra 'n launtru, de-i vedè
 Au nemtii mancari gatite
 Pentru negustori de vite?...
 Jankó intra: „Jó napot!“
 „No mãs ijt?“ barberulu prostu.
 Jankó pricepea nemtiesce,
 Ca barberulu unguresce.
 Vediendu Jankó cã cu vorb'a
 A-ci nu va mancá ciorb'a,
 Se pune-a dá 'nvetiatura,
 Ducendu desu man'a la gura.
 Barberulu, neintielegendu,
 Cugetá c'a fi avendu
 Vre unu dinte gãunosu
 Sî pottesce-a-lu vede scosu;
 Deci numai decátu-i pune
 Lui Jankó siediute bune,
 Stergariu-i léga sub barba,
 Èr in gura clesce-i baga.
 Jankó nice cugetá
 Ce póte de-a-ici urmá;
 Candu de-o-data: numai sente
 Cã *neantia i-a scosu unu dinte* . . .
 Vrea sà 'njure ungureece,
 Inse barberulu, nemtiesce,
 Li spune cã unu florinu
 Costa lucrulu lui deplinu.
 Jankó, necasitu de mórte,
 Cauta pung'a, banii scóte,
 Sî platesce nemptiului
 Cã-lu satura-alu dracului!
 Dér' acum sà spuna óre
 Preteniloru de pe cale,
 Ce a mancatu elu sî cumu?

Ba, dóra nu e nebunu!
 He! cugeta Jankó nostu —
 De voiu spune cum a fostu
 Ei m'oru totu batjocóri
 Câte dile voiu trai.
 No, da ce-e? — Mátyás ii dîce, —
 Tu ne lasi a stá p'a-ice,
 Nu ne mai chiámi la mancare;
 Mancatu-ai? Va fi scumpu tare?!
 — Ba nu, neci amu cugetatu;
 Mái! nemptiulu e omu galantu,
 Pré bine te slugaresce,
 Numai nu sci' unguresce!
 Inca ceva: 'n a sa casa
 Unulu intra, altulu ésa;
 Sà priimésca duoi deodata, —
 Mi-a spusu, — nu facu neci odata!
 Deci cei duoi pe intrecute
 Carí de cari voiau mai iute
 Sà se védia dupa mésa,
 Sà manance sî sà ésa.
 Mátyás deci dice: copile,
 — Lui Pista — io-su mai de dfile!
 Pr'in urmare voiu intrá
 Eu, mai in aintea ta!
 Asié fia, Pista dice!
 Mátyás se sente ferice,
 Cã-ci elu póte mai 'nainte
 A gustá nemtiesci placinte.
 Intra 'n casa: „jó napot!“
 „No mãs ijt?“ nemptiulu národu.
 Mátyás aretà spre gura,
 Cumu face mutu' figura
 Barberulu cugetandu, póte:
 Ungurulu vrea dinti a-sî scóte,
 I aréta, ca sà sícda
 Sî de lucrulu seu se gata.
 Nu trecu neci 2 minute
 Sî Mátyás nu are-unu dinte;
 Pentru dorere sî chinu
 Da nemptiului unu florinu.
 Ei, tare m'a incelatu
 Jankó acelu blastematu!
 Lui Pista inse nu-i spunu,
 Nu, dóra nu sum nebunu!
 Cã a-poi la noi in tiéra
 Nu o sà 'ncapu de ocará
 Eu, cu Jankó celu misfelu;
 Duca-se Pista sî elu!
 Astfelu elu Mátyás, sormanulu,
 Facendu-sî, cumu dîsei, planulu,
 Nimeresce, vrendu, nevrendu
 La consocii sei de rendu.
 Pista neci cã mai intréba,
 For' asiá 'n casa se baga,
 Sî predá-unu dinte caninu
 Nemptiului pentr'unu florinu.
 A-poi toti trei se intelnescu,
 Sudue, se necasiescu,
 Sî injura pre toti nemtii
 Ce scotu dela unguni dintii.
 Ei, dér' acumu ce-i de-a face?
 Sà facemu, de voimu pace!
 Cã-ci de nu, ne punu in foi
 Misfeii esti de ciocoi!
 Dér' cine-va ii-a auditu
 Sî la mine a venitu;
 Mi-a spusu drag'a de 'ntemplare,
 Sà o dau spre publicare!

I. P. R.

POESPA SENSUALA

Dlui I. P. R. in B-m. D'in „Invetiati nemtiesce“ numai prelucrarea este a DTele, éra ide'a nu; dreptu-ce amu semnalatu-o ca „imitatiune.“ — A 2-a anecdota „*Unu respansu*“ a aparutu dejã in colónelo acestui diariu. — Bunu servitiu ni-ai face, adunandu anecdotele ce sunt in poporu. Tramite altemnu sî sarcin'a operatelorú gat'a, spre a le censurá sî a publicá d'in ele cele mai bune. Ni aducemu a-minte de DTa d'in anii trecuti. Diurnábulu ilu vei priimi, precum l'ai cerutu. Ca colaboratoru o-data la acestu organu, esei invitatú a aduná sî pentru ranitii romani!